

Огнян Антоу

МЪГЛА

Историята на едно погребение в шест епизода

С редакторската препоръка от
Общество на писателите - Варна

АНАПЕСТ

Варна

2014

886.7-2

A 75

Антов, Огнян

Мъгла : Историята на едно погребение в шест епизода / Огнян Антов. – Варна : Анапест, 2014. – 44 с. ; 20 см.

Две сестри - две съдби - се прибират за погребението на майка си. Като в кошмар трупът се погребва и препогребва, старият баща е постоянно пиян, а по-голямата сестра води случаен мъж, който ще изненада всички накрая. Малко градче, стара къща, тавански тайни, мъгла. Камерна пиеса, реновирана драматизация по повест на автора.

На титула отбелязана препоръка от Общество на писателите - Варна.

100 тир.

УДК 886.7-2

ISBN

Именен показалец

Антов, Огнян Тодоров

Предметен показалец

Българска художествена литература - пиеси

(с) Огнян Антов, автор, 2014

(с) Мъгла, опус 177, 2014

Авторските права са строго запазени. При желание за цитиране или използване на пиесата или нейна част задължително се свържете с автора:

o.t.antov@gmail.com. Приятно четене!

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Дядо Братой
Нели Мишева
Цветанка
Асен Люпен

Действието се развива в българско градче през декември 2011.

ЕПИЗОДИ

- I. Последна прегръдка
- II. Погребението
- III. Поменът
- IV. Таванът
- V. Сънят
- VI. Прощално писмо

I. ПОСЛЕДНА ПРЕГРЪДКА

Преди разсъмване, декемврийски полумрак.

Стая. В дъното прозорец, в който посред мъгла свети далечна улична лампа. От едната страна бюфет и миндер, от другата вратата и печка. Два стола. По средата маса.

На масата ковчег. Стърчи нос на мъртвец.

Тишина.

Чува се лай на куче. След минута външна порта се трясва. Бавни и несигурни стъпки приближават. Отваря се вратата на стаята.

Отвън нахлува мъгла. Влиза дядо Братой с нахлупена шапка, но разгърден. Той се оглежда. Дълго гледа ковчеза, но безучастно. Сетне се спуска към бюфета и едва не пада, подгъва коляно и бавно се изправя.

Дядо Братой е пиян. Чак тогава се сеца какво лежи на масата.

БРАТОЙ. Божанке...

Простенва и хваща да седне на стол, но пада до масата, на колене; главата - подпряна на ръба на масата. Продължава да стене името на мъртвата: „Божанке, Божанке“. Върти глава и сякаш вижда бюфета. Забравя за какво клечи и се изправя към бюфета.

Стига до него, отваря шкаф, вади шише, отпива. Остава шишето на една страна, съдържанието изтича по бюфета.

Старецът се връща към ковчеза. Стене и хлипа. Говори изключително неразбрано.

БРАТОЙ. Божанке... защо ме остави... Знаех, знаех... си... И сега... самичък...

Дядо Братой се е надвесил над ковчеза.

Гали косата на мъртвата. Сетне невъздържано пиянски започва да целува челото, лицето, ръцете. Надвесва се над ковчеза, задържа се, застива дълго и сякаш задрямва. Притреперва веднъж, два пъти... при следващия спазъм се стряска и отдръпва рязко назад.

За да се задържи, грабва трупа и се свличат на земята до масата. Ковчезът не успява да падне. Доста е тежък.

В следващите пет минути труп и пиян старец лежат на земята. Спорадичен лай на куче навън.

Дядо Братой бълнува, кара се с някого, потрепва.

БРАТОЙ (крещи). Не! Не! Сизиф! С пушката, пушката!

След бълнуване мирува и диша тежко. По дишането се познава кога пак

ще избухне в бълнуване – когато се зачести дъхът и сякаш му става трудно да диша. Тогава трепва, подскача и крещи.

Леко просветва вече в прозореца. Зазорява. Отвън е мъгла. Уличната лампа почва да се губи.

Отново силен лай, тоя път без да спира и не просто предупредителен. Чува се шум от отваряне и затваряне на порта. Женски глас говори нещо, мъжки отговаря късо.

ГЛАСЪТ НА НЕЛИ. Не куче, ами дявол.

Тя влиза и не забелязва какво става на земята. След нея се подава главата на Асен, който първо фиксира именно телата на пода. Бързо мярва и ковчега.

НЕЛИ. То е на комшийката Наца, една старица на безкрайна възраст... кучето и то на сто години... Сигурно има 18 години, защото помня, че беше пале, когато си тръгнах преди 18 години... и повече не се върнах... Хм, не свети.

Тя щрака ключа за осветлението, но нищо не става. Тя гледа крушката.

НЕЛИ. Или е изгоряла крушката, или няма ток... Няма да се учудя, баща ми е...

Нели Мишева най-сетне забелязва телата на пода и силно изпищява. Но остава неподвижна, без да вдига ръце към главата, дори не изглежда много учудена.

НЕЛИ. Господи, господи... Господи милинки, какво е това... Тате, тате! Мамо!

Асен, докато тя реагира, кляка и свива крака на дядо Братой.

АСЕН. Той е жив. Май спи. Не е вкочанен.

НЕЛИ. Какви ги говориш, бе! Естествено, че е жив.

Тя говори троснато и почва да трепери. Но стои неподвижно.

АСЕН. Извинете.

НЕЛИ. Пиян е. Няма ли тук свещ?

Тя рязко се обръща и почва да рови в бюфета. Отваря, затваря шумно вратички.

НЕЛИ. И смърди на ракия цялата стая... целият бюфет... А, ето свещ. Имаш ли запалка?

АСЕН. Имам. Но не е ли по-добре първо да вдигнем майка ви и после да светнем?

НЕЛИ (след пауза). Господи милинки, мамо, мамичко... (Хленчи и подсмърча.)

АСЕН (повтаря). Не е ли по-добре...

НЕЛИ. Разбрах те. Да я вдигнем...

АСЕН. Не, аз ще я вдигна сам, госпожо Мишева. Вие ще ми помогнете с баща ви.

Докато Асен вдига дребния и лек труп на Божана, Нели Мишева слага ръка на устата и гледа оцъклено.

НЕЛИ (отива при ковчега и почва да милва и целува трупа). Милата мамичка... колко е дребна, лека... като перце. Такава и душица беше... Само една душа имаше и тя тежеше - сега я няма, отлетя. Мамо, мамо... Отиде си, мамо...

Асен стои до дядо Братой. И чака. Мишева го вижда и накрая отива при него.

НЕЛИ. Пияница проклет... 18 години и него не съм виждала.

Горното го изсъсква, докато си поема дъх при вдигането на стареца.

АСЕН. Той си тежи...

Едва го довличат до миндера. Качват го криво-ляво. Сетне стоят силно задъхани. Дълга пауза в тишина и сумрак.

Мишева заглежда лицето на баща си.

НЕЛИ. Сякаш и ще го позная, ако го видя... Боже, как се е сбръчкал от пустата ракия...

Изведнъж навън кучето пак се залайва силно. Нели и Асен подскочат.

НЕЛИ. Ах, куче проклето... Светни, моля те, светни вече.

Нели издърпва стол и сяда отстрани. Асен пали свещта и се загръща зиморничаво.

НЕЛИ (забелязала). Тук е студено, да. Много студено. Още даже не съм го усетила. От адреналина.

АСЕН. Ще изляза за дърва. Ето свещта.

Асен подава свещта в ръцете на Мишева, тя машинално я взема. Той излиза.

Тя бавно става и отива със свещта при ковчега. Остава свещта и почва да поправя дрехите на мъртвата, одеялото на ковчега.

НЕЛИ (говори, плаче, подсмърча). Мамичко, мамичко... Тебе поне има кой да те оправи в ковчега, а мене кой... Кой... Като съм си сам-самичка... Ни човек, ни дете, ни коте...

Докато говори, ковчегът ѝ прави впечатление и тя почва да го разглежда.

НЕЛИ. Господи, гледай го ти смахнатия...! Леле...

Асен влиза с наръч дърва, подпалки и вестник.

НЕЛИ. Виж го, моля ти се, стареца!

Тя отива със свещта към едно празно място на стената. Показва черните следи, останали от гардероб.

НЕЛИ. Направил ковчега от гардероба! Винаги си е бил луд баща ми, винаги! Споменах ти още във влака, Асенчо.

Тя се стоварва на стола и мълчи. Става ѝ студено. Гледа Асен как наклажда печката. Лумва огън, отблясъци. Нели приближава стола към печката и се обляга на стената, затваря очи.

НЕЛИ. Сега ще вдигна и кръвно. Вие ми се свят.

Тя остава със затворени очи. През това време Асен – който иначе е добре облечен млад мъж – рови из бюфета, преглежда почти всяко шкафче.

Когато вижда, че тя го гледа, той спокойно спира и отива пак до печката.

НЕЛИ. От 18 години не съм идвала у дома... Не съм стъпвала тук от 18 години, представи си...

Пауза. Асен мълчи и кима.

АСЕН. Но да е на 18 години кучето на съседката, много са...

НЕЛИ. Моля?

АСЕН. Кучетата живеят средно по 12-13 години. И си зависи от породата. По-големите ги хваща артритът още към 7-та година.

НЕЛИ. Кое?

АСЕН. Кучетата.

Мишева мълчи и пак затваря очи.

АСЕН. Е, не че не е възможно да е на 18 години кучето. Четох тия дни в интернет, че регистрираното най-възрастно куче било някакво австралийско пастирско куче и, представете си, на 29 години.

НЕЛИ. Подай ми чантата. В бюфета нямаше ли вода?

АСЕН (подава ѝ чантата). В бюфета отдавна нищо не е пипано. Искате вода ли?

НЕЛИ. Да изпия хапчетата. Я иди, виж на чешмата, ако обичаш...

Той излиза. Навън кучето отново подема лай, но бързо спира при гласа на Асен. Дълга пауза. Тропане отвън, отваряне, затваряне на врати.

Най-сетне Асен се връща с компот и канче в ръка.

АСЕН. Външната чешма е замръзнала, вътрешната в пристройката уж не, ала едва тече, ледена. В мазата намерих компот, взех и канче, та леко да постоплим на печката...

Той отваря компота, налива в канчето и го поставя на печката. Тя го

гледа. Няма и минута и той ѝ подава канчето.

АСЕН. Не е ледено поне. Заповядайте, госпожо Мишева.

НЕЛИ. Благодаря ти, Асене... (Тя гълта хапчета.) Видж какъв оправен си станал, помня те само как шареше с очите, такъв един, притеснителен. И кога успя и в мазето да се ориентираш? Кучето спря да те лае.

АСЕН (леко разтегля устни, но бързо ги прибира). А-а, аз се разбирам с кучета, госпожо.

Пауза. Той взема чаша от бюфета и си сипва компот. Тя му подава канчето за още.

НЕЛИ. Стига с това „госпожо“, че се чувствам още по-стара. Ти на колко години стана?

АСЕН. Ами така съм свикнал, гос... На 35.

НЕЛИ. Боже, 35... кога отлетя времето. Сестра ми е на толкова. Ти знаеш ли, че пълното ми име е Нелинка?

АСЕН. Така ли?

НЕЛИ. Да, Нелинка и Цветанка, така са ни кръстили. За моето татко е надделял и си го уйдурдисал, ама за сестра ми вече мама е настояла да е по-нормално.

Нели видимо се успокоява и унася. Обляга се назад.

НЕЛИ. Милата мама... Тя се връщаше веднъж от пощата и се мъчеше да разчете някакъв касов фиш. Аз - от стаж. Това преди 20 години. И като седнахме на пейката, тя сложи ръце на колене и с мекия си поглед ми зараказва. За това как, като била млада, обвинявала баба, че мивката ѝ била мръсна, че мушамата не била добре почистена, че на елека ѝ имало конец, а тя не го махала, че на чаршафа блестели дупчици, а тя не ги закърпвала. А баба отговорила: Ти имаш млади очи, Божанке, виждаш и конци, и дупки, и петънца. А моите стари очи не ги виждат. И за мен мивката е чиста и чаршафите – здрави. Твоето голямо петно за мен е малко, твоята малка троха за мен я няма...

Пауза.

НЕЛИ. И мама е по кръщелно Божанка, но ѝ казваха Божана.

Тя понечва да стане и иде до ковчега, но се олюлява и пак сядва. Асен посяга към нея, но се връща.

НЕЛИ. Ох, казах ѝ на моето джипи, че с комбинацията от тия хапове ми омекват краката...

Асен зяпа навън през прозореца. Нещо наблюдава.

НЕЛИ (говори разсеяно, разхвърляно). Видя ли мъглата навън? Вечните дунавски мъгли през декември. По цели седмици траят... Градчето имаше две училища навремето. Моето, където почнах стажа си, го закриха преди осем или десет години, ако не се лъжа... Тогава през 1993-а избягах далеч от мъглите, на морето... Отидох и като поех в новото училище, вие ми бяхте първият випуск... (Пауза.) Морската столица, мислех си, голяма работа. Пък то бандитски, мафиотски град.

Асен ѝ хвърля бърз поглед при последните думи.

НЕЛИ. Да бях отишла баш в столицата... Сестра ми остана тук... тоест не тук при нашите, а в областния град, тя ги наглеждаше... Но аз не съм стъпвала от 18 години. Мама идваше първо два пъти, а напоследък веднъж годишно. Преди да се залежи сега и да я прехвърлят от болница в болница... Гостуваше ми тогава по седмица.

Асен е осветен от фарове за кратко.

АСЕН. Някой пристига.

Нели не реагира. Сякаш не го чува.

АСЕН. Жена пристигна, сега отваря големите порти, да вкара колата. И кучето не я лае.

НЕЛИ. Това е Цветанка. Подай ми ръка... да стана.

Нели трудно става, но с твърда крачка излиза.

Асен гледа през прозореца. Сетне отива до стареца и пребърква джобовете му. Вади някакъв парцалест портфейл, хвърля му око и го връща.

Внезапно старецът го сграбчва за китката, Асен изсумтява.

БРАТОЙ (в просънница). Пипнах ли те, Сизифчо! Пак си влязъл в дома ми!

Дядо Братой изглежда буден и в съзнание, а всъщност блънува. Асен сумти, докато се освобождава („Гледай го какъв як хват има старецът...“), но сетне спокойно се отдалечава към вратата.

Тръгва да излиза, но на вратата се среща с двете влизащи сестри.

НЕЛИ (дообяснява). ...Иначе още снощи щях да съм тук. Да не ти казвам какво заварих... Това е Асен, мой бивш ученик. Добре, че го срещнах във влака, че...

ЦВЕТАНКА (неориентирано). Значи не си от снощи тук?

НЕЛИ. Нали това ти казвам... после ще ти разкажа... тая заран пристигам и аз, преди има-няма час, на разсъмване.

В този момент Цветанка вижда трупа на майка си и писва, увисвайки

на ковчега.

ЦВЕТАНКА. Мамичко! Мамичкоо! Мамичкооо... Защо не ми каза она ден, че ще се разделяме, мамичко. Такъв сън сънувах, звъня в общината и ми казват: няма я вече Божана. Божана я няма от няколко часа...

Нели блещи очи, диша дълбоко и излиза. Асен остава.

ЦВЕТАНКА. Как да я няма мамичка, предния ден я прибрах от болницата, казаха ми: подобрява се. А ти си искала, мамичко, тук да си дойдеш и от тук да си идеш! Виж тате... На кого ще остане той сега... Виж ни с кака, сирачета...

При думата „кака“ Асен поглежда към вратата, но пак замръзва чинно.

ЦВЕТАНКА. Защо не ми каза, ма мамо, защо не ми каза!... Щях да остана ръката да ти държа, заедно в най-страшното да бъдем. И кака щеше да дойде, тя от едната страна, аз от другата. И на тате щях да му забраня да пие, за това щеше да ме послуша. Ох, сирачета... Ох, милата ми тя...

Цветанка започва да вие и стене, и охка, но вече по-тихо. Нели влиза междуременно.

ЦВЕТАНКА. Ох, майчице, майчице... Мамичко мила...

Нели отива и прегръща сестра си. Отделя я от ковчега.

НЕЛИ. Ела, мила, ела, родна. Ела...

Води я към вратата.

ЦВЕТАНКА. Какво, како?

НЕЛИ. Току-що говорих с баба Наца, съседката. Тя е измила мама, босилек сложила във водата и измила тялото. Цеце!?!...

Цветанка припада в ръцете ѝ.

НЕЛИ (вика). Как обели очи! Цецке! Вода дай.

Асен взема от компота и напръсква лицето на Цветанка. Слагат я на стола. Тя се окопитва и гледа. Асен вади кърпа и ѝ бърше лицето.

НЕЛИ. Ох, как ме уплаши, сестро. Как ме уплаши? Какво стана?

ЦВЕТАНКА. Какво стана?

НЕЛИ. Припадна ти, това стана.

ЦВЕТАНКА. Така ли?

Пауза.

НЕЛИ. Сега добре ли си?

ЦВЕТАНКА. Добре. Не помня как припаднах.

Понечва да се изправи.

НЕЛИ. Стой, стой, че ще трябва сега да шофираш.

ЦВЕТАНКА. Защо? Какво има?

НЕЛИ. Трябва да идем до гробищата. Представи си, вчера татко сутринта разглобил стария гардероб и от него сковал ковчег. Този тук. Не, не гледай натам, почини си, не мисли, само слушай... На обяд отишъл до гробищата, там се скарал с Панова... имало някаква Панова, нещо като канцелария на Сизиф... Сизиф бил градският гробар.

ЦВЕТАНКА (кима). Знам ги.

НЕЛИ. Така. Тя нещо не му разрешила, старият превъртял и се върнал обратно. И после цяла нощ пил в някаква Райчова дупка, каза баба Наца.

ЦВЕТАНКА. Какво не му разрешила?

НЕЛИ. Баба Наца не знаеше, проблем със семейния гроб нещо. Точно затова сега ще отидем до кметството, а сетне до гробищата, да видим работите. А Асен ще оставим тук да следи татко да не направи нещо. Нали, Асене?

АСЕН. Няма проблем.

Цветанка мига.

ЦВЕТАНКА. Сега ли?

НЕЛИ. Да, давай, сестричке, стани, не мисли, после ще мислим...

ЦВЕТАНКА. Стамат...

НЕЛИ. Кой Стамат?

ЦВЕТАНКА. Стамат е на тате магарето. Отзад в обора. Трябва да му се даде храна и вода.

НЕЛИ. Асене, можеш ли?

АСЕН. Не знам. Сигурно.

ЦВЕТАНКА (изправя се, свенливо на Асен). Ще налеете вода в кофата и отстрани му я подайте. Не влизайте зад него, той е стар и кротък, но все пак, може да се уплаши... Нали не ви е страх?

АСЕН. Ни най-малко. Просто не са ми известни тия работи.

ЦВЕТАНКА. А от купата извадете сено с вилата и му я хвърлете в яслата.

АСЕН. Да, да, сещам се. Е, все училище сме завършвали... филми сме гледали...

ЦВЕТАНКА. Добре.

Двете излизат. С тях Асен. Той тропва, поставя кофа някъде и пак се връща.

Наблюдава през прозореца как колата пали и тръгва.

Като се обръща, се стряска – дядо Братой седи на миндера и го гледа.

БРАТОЙ (след пауза). Теб кой те прати?

АСЕН (спокойно, след пауза). Съпровождам дъщеря ви.

БРАТОЙ. Не той те е пращал, така ли?

АСЕН. Никой не ме е пращал, ни той, ни тя.

Дядо Братой се изправя криво-ляво.

БРАТОЙ. Под крушата съм оставил една лопата, но ще ида и за още една... по-добре даже...

Старецът отива и подхваща ковчега откъм краката на мъртвата.

Асен го гледа.

БРАТОЙ. Айде... Хвани откъм онай край и да я изнесем. Капакът е отвън...

Асен гледа, присвил очи. Чуди се как да реагира. В крайна сметка вдига рамене, хваща ковчега и го понася към вратата.

С блъскане на широкия ковчег двамата излизат, стаята опустява и сцената бавно угасва напълно.

II. ПОГРЕБЕНИЕТО

Час по-късно. Отвън в мъглата до крушата двамата копаят гроб. Ковчегът е в калта отстрани, затворен.

Асен поема шише от дядо Братой и отпива и той.

Не говорят. Старецът нещо мърмори несвестно. Той е горе, а Асен е в трапа. Старецът уж помага, а се суети.

АСЕН. Ами с какво ще спуснем ковчега долу? Ей!

Дядо Братой си мрънка и не го чува. След второ повикване Асен тропва с лопатата и стряска стареца.

АСЕН. Донеси някакво въже, въжета, иначе сам не мога да спусна ковчега. Чуваш ли, бе?

БРАТОЙ. Чувам. Не ми викай, в двора си ми.

АСЕН (ядосано се качва горе). Ти познаваш ли ме изобщо? Забелязваш ли какво правим? Тук гробища ли са?

БРАТОЙ. В двора си ми, не ми викай.

АСЕН. Дай това шише.

Взема шишето и надига. Но не пие много, повече се жабури. Сетне пие от компота и го довършива.

БРАТОЙ. Готово ли е?

АСЕН. Готово е. Плитко е. Донеси въжета. Или шланг пожарен. Или нещо такова. За спускане на ковчега.

БРАТОЙ (мисли). Въже такова нямам. Ще донеса каишите на Стамат...

Старецът тръгва веднага и излиза.

Асен се върти известно време.

АСЕН. Господи, Асенаки, къде се набута. И тая мъгла. Кучето само чуваш, а не виждаш.

Влиза в къщата и след малко се връща.

АСЕН. И печката почти угаснала... И женицата ще погребем така, неопята, неожалена... Хм. Да видим какво ще стане.

Дядо Братой се връща. Носи поводите на магарето.

АСЕН. Заранта го поих. Стамат.

БРАТОЙ (бавно, трудно изговаряйки и фъфлейки). Кофата не си прибрал. Стоиш до него и като свърши, я прибиращ.

Старецът надига шишето.

АСЕН (равнодушно). Човек, айде да спрем, а? Стига толкова. Да влезем вътре.

Старецът не чува, а прекарва каишите под ковчега. Хваща двата края от едната страна и застава в готовност. Асен изчаква и отива от другата страна.

Спускат със зор ковчега. Старецът сядва в натрупаната пръст и остава там, без никакви сили и с пресеклив дъх.

АСЕН. Какво струва човешкият живот? Кучето умира и трупът му изгнива на пътя, в канавката, в дерето. Дървото умира и трупът му изгнива в почвата. А човек като умре, трупът му изгнива в нас. В спомените ни.

Асен хвърля с ръка пръст върху ковчега. Хваща лопатата.

АСЕН. Ако бях труп, щях да се ужася и да се обидя от това, че някой ще ме търси там, където ме няма. Ще ме търси на гробищата, а не в себе си. Ще целува челото, което вече не е мое. Ще мисли за мен като за това, което спускат в ямата. Прости ни, лельо Божанке, че нямаше кой поне малка реч да произнесе на гроба ти!

Почва да хвърля пръст обратно. Заравнява, а старецът в това време бавно се катурва на една страна и съвсем ляга.

АСЕН. Не заспивай! Не заспивай!

Асен оставя лопатата и го повдига на крака, вкарва го в къщата. Сетне бързо се връща, защото чува шум от спиращ автомобил в мъглата. Фарове гаснат.

Асен поглежда към недозаринатия гроб, но оставя лопатите настрана. И тръгва да посреещне идващите.

Двете сестри се появяват в мъглата.

НЕЛИ. Разбита нервна система. Направо разбита нервна система. Нямам сили. (Вижда Асен.) Не можеш да си представиш какви неща се случват в милата татковина.

АСЕН (с дрезгав глас). Милата татковина, дето се псува на майка?

НЕЛИ (поглежда го). Какво? (Асен мълчи.) „По правилник“. Това е ключовият израз за нашенеца, на чиновническата му душица. Щом не е по правилник, значи не може и да те погребат.

АСЕН (безучастно, колкото да замаже предишното си изречение). Какво се е случило?

Докато говорят, Цветанка се оглежда. Оглежда прясната пръст в другия край на сцената, но нищо не подозира. Държи сестра си през рамото и слуша.

НЕЛИ. Баща ми вчера отишъл и представи си, върнали го с все ковчег и каруца, щото не можел да погребее жена си в гроба на майка си и баща си. Защото така било по правилник. Гробът се наследява по пряка родствена линия – родители на деца, но не и от свекър и свекърва на снаха. Или на зет. Разбираш ли? Затова не можели да погребат мама в гроба на татковите родители, разбираш ли? Отгоре на всичко сама мама го била платила за вечни времена миналата година! Платила си гроба, умряла...

Гласът на Нели пресеква.

НЕЛИ. ...умряла и като я закарали, върнали я!

ЦВЕТАНКА. Како, не почвай пак. Ще ти стане лошо...

НЕЛИ. Прилоша ми! Разправя ми цялата тази работа, представи си, чистачката на кметството. Щото се вдигнала страшна олелия. „Значи аз не мога да бъда погребан на едно място с жената, така ли?“, вика баща ми. „Можеш, вика онази, но Божана не може, трябва нов гроб!“ „Е, как, тя ще е в друг гроб, а аз в бащиния?“ „Тогава и ти ще си в другия.“ „Но

аз искам да съм в бащиния.“ „И ще бъдеш, но жена ти не може, преди ти да си там!“ „Значи трябва да умра - вика тате, - за да бъда в един гроб с жената... в бащиния гроб!...“ Да и не, писка онази Панова, незаконно е... незаконно било. Не, та не, та не.

ЦВЕТАНКА. Да влизаме, стига.

Цветанка я пуска и повтаря поканата си. Нели стои и сумти. Цветанка я оставя и влиза в къщата.

НЕЛИ. Не, та не. Незаконно, нелегално. Отива татко на гробищата и там заварва гробаря, че е изкопал нов гроб, а не бащиния му. Така му наредили. И тате обръща каруцата и право вкъщи. Ей там (сочи към стаята), с мама на масата.

В този момент отвътре се чува писъкът на Цветанка. „Како, како...“ Цветанка се появява.

ЦВЕТАНКА. Мама я няма. Къде е мама!?

Нели Мишева влиза вътре заедно с нея. Чува се тропот, блъскане на човешко тяло. Асен стои безучастен и чака. Въздиша.

ГЛАСЪТ НА НЕЛИ (отвътре). Татко, къде е мама, бе!

ГЛАСЪТ НА ЦВЕТАНКА. Тате!

ГЛАСЪТ НА НЕЛИ. Събуди се, бе! Пияницо, събуди се, бе!

Нели Мишева излиза навън, отмаляла.

Асен ѝ помага да седне на пейката до чеимата. Тя му хваща ръката точно както баща ѝ час по-рано.

НЕЛИ. Асене, какво става, бе?

АСЕН (приведен към нея). Погребахме я.

НЕЛИ. Къде?

Асен си издърпва внимателно ръката. Той отстъпва така, че да види тя лопатите до крушата.

НЕЛИ. Той ли те накара?

Тя затваря очи. После рязко става.

НЕЛИ (отривисто и безапелационно). Отравяй.

Нели Мишева влиза в къщата. Цветанка се чува как хлипа. Асен сяда на пейката и пак въздиша.

Дълга пауза.

Отвътре излиза Цветанка. Тя направо кляка пред него.

ЦВЕТАНКА. Моля те! Нека я извадим. Бива ли такова нещо? Много те моля!

Хваща му даже ръката, но в този момент звъни мобилният ѝ телефон.

Тя се стряска, но загрижено вдига.

ЦВЕТАНКА. Да? Да, още не сме я погребали... Да, скоро след това. Да.

Тя затваря и сядва до него.

ЦВЕТАНКА. Този човек ще ме подлуди. Ако откача, ще е от него най-вече.

Асен клати глава неопределено съчувствено. Мълчание и той става.

АСЕН. Хайде.

Отиват към крушата и хващат лопатите да отравят.

ЦВЕТАНКА (говори пресекливо). Цяла седмица не съм мръднала от компютъра... Добре, приключваме годината. Добре, финансова криза, фирмата трудно крета. Добре. Добре. Добре. А вчера (тя рязко започва да диша учестено, но успява да се овладее и да не ревне) не ме пусна! Аз съм ти шеф, вика, и не може! Господи, ако татко вчера беше погребал мама, нямаше да дойда заради проклетата фирма! Аз затова звъннах онзи ден на сестра ми – на всяка цена да идва, вчера, щото татко не се знае какво му е в главата. А ето че и тя вчера не дошла и ако не бяха върнали татко от гробищата...

Пак звъни телефонът ѝ. Тя спира и вдига.

ЦВЕТАНКА. Да? Не, ДДС-то още не съм смятала... Ведомостта я има, да... Не успях. Добре, като се върна, първо... Ама неговият срок не е дошъл, има по-належащ... аз... затова... Не знам кога ще се върна точно... Добре. Разбрах...

Тя затваря и почва да плаче. Той спира и гледа настрана.

АСЕН. Какво работите?

ЦВЕТАНКА. Счетоводителка съм. И само това да е. Аз съм и касиер, и домакин, и секретарка, и...

АСЕН. Омъжена ли сте?

ЦВЕТАНКА. Не.

АСЕН. Деца нямате?

ЦВЕТАНКА. Не.

АСЕН. А на колко сте години?

ЦВЕТАНКА. На 35.

АСЕН. И аз съм на толкова.

Цветанка се закашля силно.

АСЕН. Грип?

ЦВЕТАНКА. Не, не... От мъглата...

Стигат до ковчега и тя сяда на пръстта.

ЦВЕТАНКА. Ох, не мога...

АСЕН. А защо не напуснете работата? Той явно ви е... как се казваше.. обсебил?

ЦВЕТАНКА. А къде ще отида? Нашият град е един умрял град. Областен град? Бивш. Господи, та и автогарата е разбита. Няма кого да питаш кога има рейсове за нанякъде...

Асен ѝ помага да стане и отиват на пейката.

ЦВЕТАНКА. Как да напусна? А какво ще правя аз?

АСЕН. В такива случаи е най-добре човек да плюе и да си ходи.

Чува се шум от приближаващ автомобил. В мъглата светват фарове.

Глъчка. Кучето на съседката залайва яростно.

ЦВЕТАНКА. Какво става там?

АСЕН. Някой идва... за нещо... Стоят на оградата... май... То в тая мъгла...

Цветанка става и отива към глъчката. Бави се няколко минути.

Отвътре излиза Нели Мишева.

НЕЛИ. Какво става?

Асен мълчи и маха неопределено напред.

АСЕН. Сестра ви отиде.

Нели Мишева се загубва след сестра си в мъглата.

Викове, глъчка известно време.

Двете сестри се връщат.

НЕЛИ. Тази пък баба Наца – голяма информационна агенция! За нула време целият град разбрал! Как можело такава нещо! Ами може, всичко става на тоя свят. Тази коя беше... дете говореше най-много...

ЦВЕТАНКА. Екатерина Филипова. Тя е шеф на пощата.

НЕЛИ. Бре, големи приказки, голямо нещо. Как можело такава нещо... Ами може, човек прави какво ли не... Бре, тази баба Наца и в мъглата вижда какво става, бре! И кмета щели да викат едва ли не. Кмет имал ли тоя град!

ЦВЕТАНКА. Кметът им е в оставка. Сега текат частични... ъ-ъ... избори...

НЕЛИ. Кои бяха другите с нея? Единият не каза ни дума.

ЦВЕТАНКА. Той е именно Сизиф, гробарят. Той е ням. Другите бяха Димитър Пиронков, учител тук. И Иванчо, местен тука, не го знам с

какво се занимава...

НЕЛИ. Да, колегата го усетих... умен човек... А този Иванчо си е местен простак. Ами и тя, пощата, много знае, не спира да й мели устата... (Към Асен.) Асене, нали ще помогнеш? Сега тоя Иванчо ще впрегне магарето и ще вдигнете мама за гробищата. Цеце, къде ми остави валидола одева...

Тя влиза вътре.

ЦВЕТАНКА (вика след нея). На бюфета...

Асен отива към крушата и гроба. Цветанка остава на място.

Сцената угасва напълно.

III. ПОМЕНЪТ

Стаята от първа сцена. Късен следобед на същия ден, почти привечер.

Масата, върху която бе ковчегът, сега е до миндера. На него полулежи неподвижен дядо Братой, а Нели Мишева, Цветанка и Асен са по столовете около масата. Печката бумти.

На масата има шишета ракия, вино, лимонада, туршия плюс жито, пита и сладко за помен. На печката в тенджерата нещо се топли, сетне Цветанка ще сложи на всеки в чиния – наденица.

НЕЛИ. Затова мразя влаковете. И тия купета. В автобуса никоой не те закача. Тук - щеш, не щеш - влизаш в купето и попадаш в мини общество. Досуц като в голямото общество, не можеш да избягаш. Вчера – преди да влезеш ти, Асене – в купето, видя, пътувах с двама души и едно бебе. Единият – пенсиониран старшина, млад още, петдесет и няколко годишен, те нали рано ги пенсионираат и се чудят какво да правят. И тоя ни в клин, ни в ръкав взе да ни обяснява такива подробности, че на нормален човек ще му се изчервят ушите. Моля ви се, по повод памперса на бебето подробно заобяснява как сменял памперсите на майка си, преди да почине. Аз му хвърлях такива погледи, че ако очите ми бяха шамари, щях да съм го нокаутирала още в началото...

Асен я прекъсва, като се засмива силно и най-сърдечно на сравнението.

Но бързо се усеща и, като спира, леко се намръщва.

НЕЛИ. После взе да обяснява как баба му правела боб, а днешното

било... Баба му събирала... слушайте – той тук се ухили и се заизвинява като по устав – баба му намазвала гърнето за боб с кравешки лайна – цитирам дословно – даже не каза фъшкии примерно, а лайна; и така заравяла гърнето цял ден в жарта. Обвивката на гърнето тлеела с постоянна температура и тъй нататък, можете да си представите. А това човече е повече от развратно, защото с открити очи ни разправи как снахата – май проектоснахата... или въобще момичето, живеещо със сина му, го обвинила, че я разглеждал през ключалката. Аз, вика, нощес тръгнах до тоалета, простатата го алармираше, а онази излиза в коридора наперено по монокини – така каза, наперено по монокини – и ме обвинява, че зяпам през ключалката. А той сто процента е зяпал. Не, не, той си беше мръсник. Като влезе Асен, го посъветва... Кажу, Асене.

АСЕН. Глупости, аз не му обърнах внимание.

НЕЛИ. Посъветва те, като се ожениш, да спиш с жена си най-много веднъж седмично. Така се поддържал любовният огън завинаги, така бил правил той цял живот. И това го казва на срещнат преди пет минути човек и пред две жени и бебе.

ЦВЕТАНКА. А майката с бебето?

НЕЛИ. А майката - едно просто, ама просто, просто... както казват съвременните ученици – супер просто момиче. Аз скоро не бях срещала такова чудо. Представи си, това същество – тя нямаше впрочем двацет години и си беше чиста българка... това същество се отнасяше с детето като с кукла, сякаш е неодушевен предмет, чието естество ни най-малко не й е ясно. В купето беше адски топло, а тя го държеше увито-превито, като на самата нея пот й капеше от челото едва ли не. Кандилка го, разтриса го това дете, обръща го, крещи на нас: „По-тихо! Тя заспа!“.

Крещи го, моля ти се, а бебето подскача в просъница. Дори старшината й направи бележка да го съблече. И тя, както си спеше бебенцето, го грабна да го преобръща и съблича и го събуди, то писна. На мен ми се прииска да й плесна такъв шамар, че... как се сдържах, не знам. Как се стърпях, не знам. Отгоре на всичко гледа зяпнала чичото в устата, като неин герой, не изпуска дума и се киска като идиотка на всичките му гърнета с лайна, среднощни монокини и прочее. Ужас...

Нели отпива малко вино. Другите и те посягат към чашиите и бодват туршия. Дядо Братой се размърдва, оглежда се, но пак застива.

НЕЛИ. Как се стърпях, не знам. И това са български граждани.

Пауза.

НЕЛИ. И тези гласоподаватели ще решават на кого да дадат да управлява страната. Нямам думи. А циганор, циганор, циганор... Не ми се приказва. Нали се наложи да сменя два влака. Първият беше експрес. Вагонът приличен и така нататък. И ми направи впечатление, че като влезе циганин или някой проशीяк, онзи почва да се оглежда, нещо не се чувства в подходяща обстановка, много му е чисто, некомфортно чисто. А после се качихме на нощния влак. Е тук, сестро, смрад, гнусотия, сивота, разбито, задръстени кенефи, не тоалет, а кенеф като нашия отвън – аз се почувствах като не на място. А гледам в съседното купе се разположили някакви цигани ли, селяндури ли – обаче се чувстват видимо прекрасно. Краката им на седалката с все обувки, шише се препредава, само дето не пушеха...

Дядо Братой се изправя на миндера. Оглеждат се. Той посяга към чаша и си налива ракия. Пие наекс и заръбва от питката. Мълчание.

АСЕН. Аз пък затова много обичам да пътувам по нашето бедеже. Гледам поне два пъти годишно да попътувам, ако съм... ъ-ъ... свободен. Пътуването с влак е за мен опознаване на населението, на новите и старите поколения.

НЕЛИ. Скоро само циганите ще опознаваш по влаковете...

АСЕН (прекъсва я). Интересно ми е да наблюдавам. Хе. Имаше един виц навремето за японска бизнес делегация, която поради анулирани полети и лошо време решили да преведат от София до Варна с влака. Качили ги, седми, осми час минава, влакът най-после пристига. Нашенците – тоест българските партньори – били в паника, сега какво ще си помисли този човек, от тая високотехнологична нация, която цепа времето на стотна и хилядна едва ли не, роботизирала си е живота, а ние го кандилкаме на съветски вагони над 8 часа за 400 километра. И представете си, японецът слиза на варненската гара и с огромна усмивка, като се покланя по техен тертип, казва: „Изключително съм ви благодарен, че ме качихте на този панорамен влак. Картините от целия път се запечатаха завинаги в паметта ми!“

Нели Мишева и дядо Братой леко се подсмивват. Цветанка става и носи тенджерата от печката.

ЦВЕТАНКА. Тате, нали искаш да ти сложа наденичка... Хапни, моля те. Братой нещо проломотва, но Цветанка му сипва, без да се интересува от отговора. Сипва и на Асен.

НЕЛИ. Днес нищо чудно тоя същият японец... не, Цеце, не искам наденица, мерси... същият японец да си е спомнил красотите и да си гледа пенсията тук, с къща в България, примерно в село Шипка.

ЦВЕТАНКА. Нищо чудно.

НЕЛИ. Ех, Асенчо, поколенията... Какви поколения? Нали над 20 години гледам поколенията в училище, випуск по випуск, дете по дете. Страшна картина. Знаеш, че и гърмяха по мен навремето... в клас.

АСЕН. Да, онзи беше един клас по-малък от мен. Павката.

НЕЛИ. Мутренски времена бяха тогава, в началото на 90-те... Какво стана с Павелчо, заради когото лежах 6 месеца в болница? Влезе в затвора, не помириса повече училище и разбрах, че го застреляли в Италия.

АСЕН. Да. Точно така.

НЕЛИ. Ето, ти си по-запознат явно от мен. И какви са тия поколения? А знаеш ли, че вашето поколение беше израснало поне с мисълта, че трябва да се четат книги. И се четеше криво-ляво. А моето поколение се биехме - отличничките в клас - коя повече ще прочете! А сега знаеш ли какво е? Кой ти чете в днешно време? И тия телевизии, компютри и интернет ептен съсипаха четенето. Ептен. Какви поколения ще израстат? Нечетящият книги човек е средновековен - стаден, управляем, суверен, подчинен.

Пауза.

НЕЛИ. Ама какво ти го търся в средновековието! Ето вижте днешния ден, края на декември 2011 година. Кой ни управлява? Кой? Кой? Един нечетящ човек и нечел книги в живота си! Че ти знаеш ли как се управлява? Чете се по цял ден документи, анализи, сводки, грами, справки, статистики, предложения, решения, постановления, книжа и прочее, прочее, прочее, за да си в курса на нещата. Най-важният курс в държавата! По цял ден. Е, ако ти не си свикнал да четеш, тогава? Тогава обработваш информацията единствено спрямо преразказите на царедворците си и медиите! Магистрали, магистрали, пътища, мостове, зали. А асфалтът яде ли се?

БРАТОЙ. Ти за Бойко ли, ма? За премиера?

НЕЛИ. Моля?

БРАТОЙ. Бойко няма да бараш. Той ще ни оправи.

Нели Мишева изведнъж се ядосва, почервенява и тропва по масата.

НЕЛИ. Пияницо, ти това ли намери да ми кажеш за добре дошла, след като цял ден си в несвяст, докато погребваме родната ти жена!

БРАТОЙ (говори ядно, заваля някои думи). Защо не дойде 18 години?

НЕЛИ. Ти знаеш много добре защо!

БРАТОЙ. Година майка ти я разнасяме по болници... по гърба ѝ ей такива струпеи... Умря в мъки...

Старецът изхлипва пиянски. Цветанка, побеляла и със сълзи, се чуди какво да направи и застава пред лицето на сестра си.

ЦВЕТАНКА. Како! Много те моля! Остави го!

НЕЛИ. Цял ден ужаси преживяваме, той за политика ще ми говори! Министър-председател ще защитава! При първия си пиянски проблясък...!

ЦВЕТАНКА. Како! Моля те!

НЕЛИ (поуспокоява се уж и боде нервно с вилицата). Хайде... Да не разравяме стари кости...

Асен е отишъл на печката, слага дърва. Дълга пауза.

Неочаквано Асен се обръща към дядо Братой.

АСЕН. А вярно ли е, че Сизиф, вашият гробар, се е кандидатира за кмет?

Дядо Братой го гледа ядно и не реагира.

АСЕН. И бил ням, освен това. (Пауза.) Пък и видях днес интересни плакати.

Дядо Братой сумти, налива си, като едва уцелва чашата.

БРАТОЙ. Един лопатаджия да ни бъде кмет!

АСЕН. Първо помислих, че е некролог, а то било предизборен афиш!

ЦВЕТАНКА (сяда на масата и хвърля погледи към Асен). Използвал гробищната печатница, та е облепил целия град. То калъпът явно е такъв – вляво му стои снимката, вдясно – трите имена, отгоре е турил едно голямо „вест“ и „гласувайте за“, а отдолу е написал две-три обещания – дето обикновено са прощалните слова.

АСЕН. А какъв е тоя Сизиф?

Асен се обръща вече към Цветанка и си говорят двамата.

ЦВЕТАНКА. Разправят всякакви странни неща за него. Например при една страшна буря – порой и мълнии право над града – Сизиф затичал по улиците. Наскоро бил заел щата на гробищата, дошъл от някъде. И след всяка светкавица сменял курса по посока на нея. Мълниите към

полето и Сизиф към полето. Повече тоя ден не го видели. На сутринта на гробищата влезли в малката му постройка, мислели, че е изчезнал. А той бил там и го събудили - уморен, изтощен. А под дрехите на пода - кална локва. А до леглото имало само една обувка, втората била изгубена.

АСЕН. Какво означава това?

ЦВЕТАНКА. Не знам. То и това май не беше... както го разказах...

АСЕН. Хм, странна работа.

НЕЛИ (следи ги). Провинциални глупости. Нали го видях днес гробаря ви, два пъти го връщах да разшири гроба, че то да бе редовен ковчег, а то...

ЦВЕТАНКА (прекъсва я нарочно). Той не говори, общува с бележници.

Има си и готови табелки - „да, „не“ и такива.

АСЕН. Хм, интересна работа.

БРАТОЙ. Която къща посети Сизиф, до два месеца там умира човек.

Сизиф е идвал у дома, това знам със сигурност. При предпоследното изписване на Божанка.

Дълго мълчание. Нели и Асен гледат стареца, споглеждат се. Дядо Братой мрачно-тържествено си налива чаша и взема с ръка камба.

Цветанка гледа в една точка, замръзнала.

ЦВЕТАНКА (към Асен, тихо). Одеве... те не влизаха ли в двора... да вдигате в каруцата...

АСЕН. Да. Той най-отпред. (Пауза.) Но не влизаха вътре, тук...

БРАТОЙ. Ако ги няма Сизифите, тогава всичко ще става естествено. Знаете ли що е естествено, момчета? Стръкчето, вижте стръкчето на поляната. Сутрин. Рано, рано. Още роса има по стръкчето, капчици. Нали виждате? (Той разиграва с пръста си описваното.) Капчиците са там. И когато изскочи слънцето и пекне, когато се стопли, лека-полека това наклонено от капчиците стръкче почва да се изправя. Защото росата се изпарява, топи се, не тежи капчицата и стръкчето хоп – изправя се! (Пръстът му щръква.) Това е естествено! Естествено! А сега вижте същото стръкче, сутрин, но до жепелинията! На две педи. Още слънцето не е стоплило нищо, то е наклонено от росата и изведнъж – ту-туууу, влак профучава покрай него! (Пръстът му пак щръква.) И хоп – изправя се стръкчето! Струята е издухала капчиците. Това е проти-во-ес-тес-тве-но! Ето така.

Старецът е вдигнал вежди победоносно, другите мълчат неопределено.

ЦВЕТАНКА (сякаш на Асен). А защо „момчета“...?

АСЕН (тихо). Може това да е редовна тирада, почти заучена...

НЕЛИ (гледа баща си под вежди). Най-вероятно. Пред момчетата в хоремага. Цецке, ставай да ме водиш.

ЦВЕТАНКА. Къде? То няма нощни влакове... или автобуси.

НЕЛИ. Не ме интересува! (Тя става и се облича.) Ще хвана ако трябва някой на автостоп донякъде. Не мога да остана тук!

Нели Мишева излиза, а сестра ѝ уплашено се шура из стаята. Объркано рови из чантата.

Асен ѝ подава палтото.

АСЕН. Повози я, ако нищо не излезе, все ще се върнете. Би трябвало да се успокои.

Цветанка излиза. Асен хвърля дърво в огъня и за първи път запалва цигара.

АСЕН. Как да ги откаже човек...

Старецът нещо ломоти зад него. Иска да пуши. Асен му подава своята запалена и тръгва да излиза.

АСЕН. Да не изпуснеш цигарата... Само пожар липсва.

Асен махва с ръка и излиза. Сцената угасва напълно, докато старецът дими като влязлата при отварянията на вратата преди секунди мъгла.

IV. ТАВАНЪТ

След полунощ, таван на къщата. Асен си носи фенер, собствен, челник, на главата. Отделно е донесъл и свещ.

Таванът е с разхвърляни сандък, обувки, чували, керамика, щайги. Висят въжета, висят и връзки пипер, лук, чесън. От време на време изплясква крило на гълъб.

Асен е отворил сандъка и рови в него. Докато вади предмети, си помага с телефона, за да ги доосветява. Измъква първо пушка.

АСЕН. Опа. Това е манлихера. „Щаер – Манлихер“, 1895.

Вади кобур.

АСЕН. Ако е все от Първата световна, това пък трябва да е парабел. Да. „Люгер - Парабелум 08“, калибър 9 милиметра, образец 1911 година.

Тежи 1 килограм, пълнител 8 патрона, далекобойност километър и половина, скорострелност 100 изстрела в минута, но практическа около 30-40. Началната скорост на куршума е 340 метра в секунда. Изглежда добре.

Вади униформа и кима. Пакетче с ордени.

АСЕН. Да, точно. Първата световна.

Отива встрани, взема чувал от зебло, изтърсва вехториите в него и почва да го пълни с намереното.

АСЕН. Опа, този щик е по-ранен. Ето.

Вади втора пушка.

АСЕН. Това вече е „Крънка“! Наследство от руската армия, преди да я сменят с „Бердана“. Само крънката е към 700-800 кинта, а с щика ще мине един бон... Точно.

Накрая измъква някаква книга. Завита внимателно, подвързана.

Отваря я и чете.

АСЕН. Дневник на Коста Павлов Несторов. 1915 година, 24 март. А кога завършва? 14 септември 1918. Че това е ден преди разгрома при Добро поле. Отишъл си човекът сигурно при разгрома ни... А това какво е?

Асен започва да вади кости. Човешки кости. Подрежда ги по земята, но някои от тях са свързани с месина. Успява да нагоди нещо като човешки скелет. И докато се чуди: „Чий е този скелет, бе?“ - вади черепа. На черепа – табелка. Той се навежда и чете.

АСЕН. „Учебен кабинет по биология“... Печатът се е затрил. (Пауза.) И какво прави тука скелетът?

В този момент шум от качващи се по стълбата стъпки го стряска. Той подскача, бързо се овладява и загася фенерчето, духва свещта. Идващият и той носи фенер, от жепейските.

ГЛАСЪТ НА БРАТОЙ (вече се вижда главата му). Велинчо, ти ли си?

АСЕН (с променен спокоен глас). Аз съм.

БРАТОЙ (на вратата, оглежда се). Кога се върна?

Асен светва челника срещу стареца. Старецът осветява натам, но нищо не вижда – челникът е свален, поставен е на чувал.

Изпърхват отново крила на стреснати гълъби.

БРАТОЙ. Това са твоите гълъби, Велинчо.

АСЕН. Не съм Велинчо. Аз съм Асен.

Асен запалва свещта, слага си челника. Поставя табуретка, за да седне старецът.

Дядо Братой тежко въздъхва, но не се учудва.

БРАТОЙ. Мислех, че е Велинчо... (Пауза.) Тая пуста ракия... Беше колкото тебе почти. Двойна разлика в годините, а си другарувахме. Пустата безработица го изяде. Преди година си науми да краде жици. Добро момче, ама като гладуваш. Искаше да му ида компания. Кандърдисвах го: Абе Велинчо бе, откажи се, бе!... Решил беше. Рече: В десет часа при Крушара.

Старецът прави пауза, търка длани.

БРАТОЙ. А пък при мен дойде Иванчо, запихме се. Но не се напивам, чакам да стане към десет, да ида и за последно да го откажа. Тая пуста ракия... Стоим с Иванчо пред Райчовата кръчма, таман да тръгвам към Крушара, обаче Иванчо проклетникът ме калесва: Айде бе, още по едно, да си допием. И мина десет... Не можах да надвия пустата ракия. Пиеше ми се. Към полунощ се прибрах, легнах, а посред нощ, те по това време, целият град светна! Велинчо се колебал, чакал ме е, а посред нощ се качил на стълба да реже жиците – и край. Да не беше тая ракия, жив щеше да е.

Той търси по джобовете на шубата нещо, но няма.

БРАТОЙ. А Велинчо гледаше гълъби, страст му бяха. Това, дето пърха горе, са неговите гълъби!... И на другия ден стоим в стаята му, до ковчега – ковчегът запечатан, той изгорял, горкият. Стоим, прозорците разтворени и изведнъж пр-р, пр-р-р – гълъб влиза и кацна право върху ковчега! Такова нещо! Ако щеш вярвай!

Старецът се въодушевява и насочва цялото си внимание към събеседника си.

БРАТОЙ. Но ти наистина не си Велинчо! Аз мислех, че си дошъл да погребем Божанка, помниш тя колко те обичаше... колко те обичаше... Велинчо.

АСЕН. Не съм Велинчо.

БРАТОЙ. Да. Да... А кой си?

АСЕН. Бях ученик на дъщеря ви.

Братой не му обръща внимание, става и измъква куфар, скрит под мушамата.

БРАТОЙ. До есента още се надявах за Божанка. После махнах животните, овце, кози, кучета две, добри, работни. Женската лятото се окучи, цели единайсет. И за да не я уморят горката малките, а аз да карам на полето само с едното куче – махнах половината.

АСЕН (трепва, ококорва се). Как ги махна? Уби ли ги?

БРАТОЙ. Не, в една кофа ги хвърлих. Те са на два дена, как да оцелеят? Онзи ден изклах и последната кокошка. Ей го, само Стамат остана.

АСЕН. А с малките, с другите палета, какво стана?

БРАТОЙ. Нищо, като станаха на 40 дена, ги раздадох. Те са добри, работни. Едното дадох на Божанкиния доктор, санким имаше защо.

АСЕН. А как определихте кои да оцелеят и кои – не?

БРАТОЙ. Никак. Като млад ги преценявах, сега карам като всевишния – което е родено с късмет, то. Я отвори този куфар...

Дядо Братой вади патрондаш, патрони, ловни принадлежности и пушка.

БРАТОЙ. Тринайсет нули... Не съм вадил пушката от 18 години сигурно... Веднъж бях взел 13 нули, а отдолу – бренеке. Появиха се чакали, та излязохме из къра.

АСЕН. О. Сачма 13 нули. Диаметър 8,55 милиметра.

Старецът кима. Той впрочем говори вече като напълно трезвен и мирен. С друга от предишните интонации, с тежест. Асен го чувства и сякаш започва да го притеснява спокойствието на стареца и пушката му в ръцете, и патроните в краката.

Асен стои нащрек.

БРАТОЙ. Бях млад тогава. Много по-млад от тебе. Беше такъв порой, кал до веждите. От пороя гумените дрехи натежаха така, че ме затискаха към земята. Но бях як тогава.

Братой клати глава.

БРАТОЙ. Як, ама от тая гума на ръцете, едвам вдигаш пушката... Зад един храст гледам – две очи. Заковах се. Бавно насочих дулото, а чакалът не мърда... а порой като перде се излива между нас. Не беше разстояние – на десетина разкряча. Като гръмнах, единият крак отхвъркна. Направо го откъсна. И чакалът хукна на три крака, аз след него. В долчина бяхме, та той бърхти нагоре, спъва се в камъните, затъва в калта. Раната му тече, а диря не остава – дъждът умива кръвта. Аз уж все да го стигна, а ми се бе загнездило ей тук зад челото – не да го гърмя, а да го халосам с пушката, да се поборим. Представи си. Младост, ех.

Пауза.

БРАТОЙ. Тичахме така догоре, озверели. А горе на равно чакалът набра преднина, стрелях, ама къде ти в пороя и с такава умора...

Братой мълчи. Пуфти.

БРАТОЙ. Що не взех шишето...

Асен се оглежда. Старецът му прихваща погледа.

БРАТОЙ. Ами, каква ти ракия на тавана, остави... И има-няма след половин година до село Белокамен убих чакал. Отдалече го подпрях. Даже може да се каже, че случайно го видях. И чакалът излезе без един крак. Същият онзи моят чакал беше. Нямах милост тогава.

Дядо Братой внезапно става и тръгва надолу с пушката. Шепне.

БРАТОЙ. Нямах милост тогава. Няма милост.

Дядо Братой се скрива по стълбите надолу. Тропа.

Чува се спиране на автомобил.

АСЕН. Върнаха се.

Врати се отварят и затварят. Първа, после втора. Асен слуша и брои.

АСЕН. Една, две врати. Значи са и двете.

Няколко минути Асен тараша ловджийския куфар.

АСЕН. Само боклуци...

Асен взема чувала, напълнен с нещата от сандъка. Изгася свещта и тръгва с челника към стълбата.

Излиза. Известно време само отблясъци от светлинката на челника му подскачат. До пълна мрак.

V. СЪНЯТ

В малките часове на нощта. Същата стая от първа сцена и от помена. Само масата е изместена към печката и стаята е осветена от мижава крушка.

Дядо Братой спи на миндера през цялото време, похърква рядко и смотолевя по нещо в просъница.

Асен и Цветанка седят и се хранят. Цветанка е гладна, а Асен си сипва ракия и бодне туршия. Вижда се, че едва сега двамата са се отпуснали.

ЦВЕТАНКА. Крушката?

АСЕН (поглежда нагоре). Взех я от навеса.

ЦВЕТАНКА. Моля ви, хапнете. Аз огладнях...

АСЕН (усмихва се). През деня ядохте ли изобщо?

ЦВЕТАНКА (яде). Не. Нищо. Много съм гладна.

АСЕН. Това е добре. Аз ей сега... да свърша с аперитива... Ще извадя бирата и ще се нахвърля върху надениците.

ЦВЕТАНКА (спира). То... няма бира.

АСЕН. Има. Аз си нося в раничката. Аз не съм много по виното. (Пауза.)
Топло. Печката бумти. Всички спят. Тежък ден... Какво стана с вас?

ЦВЕТАНКА. Бяхме в полицията, после в болницата. Кака съвсем се беше шашнала. Караше полицаите да я вземат, ако тръгнат на спешен случай нанякъде извън града. В крайна сметка стигнахме до „Бърза помощ“. Биха й инжекция, полежа час, успокои се, приспа й се и се прибрахме.

АСЕН (след пауза). А вашият шеф?

ЦВЕТАНКА. Следобед изключих телефона. Вярно... Я да го включа.

АСЕН. Операторът ще му сигнализира, че вече сте на линия. Но пък сигурно спи.

Цветанка включва телефона. Телефонът изписува: съобщения.

ЦВЕТАНКА. Ето, цяла вечер е звънял... Ах, божке. Утре ще ме направи на... Но какво можех да направя!?

Асен става и оглежда миндера и стареца.

АСЕН. А къде е сложил пушката?

ЦВЕТАНКА. Каква пушка?

Асен сядва пред нея и пие от чашката. Тя се е наяла.

ЦВЕТАНКА. Нека поспи. И той се намъчи, а ракията как досега не го погуби... Това са години наред... Спомням си... Мама беше 4 години помлада от тате, родила кака на 18 години.

АСЕН. Госпожа Мишева колко е по-голяма от вас?

ЦВЕТАНКА. Кака е точно 10 години по-голяма. Но тя се е метнала на тате. Мама не съм я чувала да вика. Но съм я чувала да мълчи. Ах, как мълчеше – ту ще изкара от нерви кака, ту ще ти се прище да я погалиш; като дете мълчеше и като дете гледаше. Спомням си веднъж – тате често се напиваше преди, то и сега, де, но преди основно – веднъж той се напил и не можал да стигне до къщата, та паднал пред портата. Излизам аз към полунощ, гледам – някой ходи из двора; гледам – мама ходи! Отиде при портата и клекна до тате, побутна го, но той не мърда - и седна до него. И така до сутринта, докато се свести. Аз излизах, предложих й на няколко пъти да го вмъкнем двете – тя клати глава и така си остана. И на сутринта, като се узел тате, влезли вътре. Да видиш

след това как я гледаше той гузно и все се мъчеше виновно да ѝ угоди, а тя – представете си! – весела, весела и се смее, смее. И тате се смее, ама и плаче.

Цветанка плаче тихо.

ЦВЕТАНКА. Милата мама.

Цветанка взема пластмасова чаша жито и несигурно я поставя пред себе си. Поглежда я. Сетне взема лъжичка, бърка и изумено хапва от житото. Асен повдига вежди, не разбира. Тя се е вторачила в житото.

Асен вади еднолитрово шише бира. Взема голяма чаша и с размах си сипва бира.

ЦВЕТАНКА. Знаеш ли...

АСЕН. Да?... (Пауза.) Кажете?

ЦВЕТАНКА. Знаеш ли – никога не съм можела да ям това, което подават за помен по гробищата и... въобще. Даже съм изхвърчала от стаята, дето се прави помен, при вида на наредени купички или чаши жито!

АСЕН. Така ли?

ЦВЕТАНКА. Не, това е изумително. Мама ме излекува!

Пауза. Асен изпива наекс първата чаша бира. Сипва.

АСЕН. Случва се... В затвора... тъ-тъ... та един ми разправяше нещо подобно – само че когато умрял дядо му, който бил го отгледал и към който бил страшно привързан. Оттогава му се повдига само при вида на подаваното. Не ходел на гробища и на погребения.

Цветанка хапва отново от житото, внимателно.

ЦВЕТАНКА. Нали? И аз така?... А колко хубаво било житото, хм... Аз винаги съм си мислила, че от водата, с която мият мъртвите, после готвят. Не знам защо. Може би като малка нещо съм си внушила...

Асен я гледа внимателно.

АСЕН. Значи затова вчера припаднахте?

ЦВЕТАНКА. Вчера даже не си ѝ спомням припадъка!

АСЕН. Сестра ви спомена, че съседката е умила майка ви за последно – вода с босилек... И тогава вие...

ЦВЕТАНКА. Така ли?

Тя се умисля. Става. Отива до прозореца.

Асен пресушава втора чаша.

ЦВЕТАНКА (от прозореца). Вижте! Светулки! Светулки!

АСЕН. Така ли? Не може да бъде!

*Той отива до нея на прозореца. Нещо наистина просветва там, мига.
Асен се връща и сяда с безизразно лице.*

ЦВЕТАНКА. Знаете ли от кога не съм виждала светулки! От години.

АСЕН. Това не са светулки. Светулки през зимата, че и в мъгла – това е природен абсурд.

ЦВЕТАНКА. Така ли?

АСЕН. Светулки сте виждали само лятото.

ЦВЕТАНКА. А какво беше това навън?

АСЕН. Светлини. Далечни. Фарове навярно.

Тя сяда пак пред него и навежда глава.

ЦВЕТАНКА. Извинете... за глупостта.

АСЕН. Моля ви се, каква глупост. Това е просветление.

Той се усмихва, уверявайки се преди това, че тя няма да забележи.

АСЕН. Какво е станало преди 18 години?

ЦВЕТАНКА. Откъде знаете, че нещо е станало... тогава?

АСЕН. Кака ви все повтаря: преди 18 години, от 18 години не съм стъпвала. Подозирам, по причина някоя.

ЦВЕТАНКА. Има, да. Но тя така и не пожела да научи истината... впоследствие. Тя беше започнала стаж в нашето училище, аз бях в него, учех, горния курс. Имаше един млад учител по физическо. Красавец, умен. Цялото училище го следеше. Той ухажваше кака. Даже за сватба говореха, сериозно говореха. Обаче тате го намрази, не разбрахме защо. Просто го намрази.

АСЕН. Може напук на сестра ви?

Асен е почнал леко да се оживява от бирата. Уж хапва наденици, но слабо, повече рови.

ЦВЕТАНКА. Не знам. Мама казваше така: баща ти рядко намразва, явно е имало за какво. Така казваше, а мама рядко настояваше за нещо... Обаче стана още по-лошо, когато този човек почна и мен да задирия и закача...

АСЕН. Ето че е имало защо.

ЦВЕТАНКА. Не знам. Сигурно за да тормози тате го е направил той. И не беше лош човек, но... не знам. Аз имах приятел до преди 5 години, но той замина за Германия. Емигрира. Първо звънеше, после остави всичко. Сега съм сама.

АСЕН. Само с шефа.

Тя го поглежда лютно. Но за кратко.

ЦВЕТАНКА. Да, той ме тормози... душевно. Но не ми е посягал. Иначе ще го убия.

АСЕН. Извинявайте, не исках никак да ви... Просто от любопитство попитах. За каква ви всъщност.

Асен вдига пак вежди и отпива. Обляга се назад.

ЦВЕТАНКА. Човекът един ден изчезна. Започна учебната година и в края на ноември, посред празненствата, изчезна.

АСЕН. Какви празненства?

ЦВЕТАНКА. Нашите футболисти нали биха... Франция ли беше... и се класираха... Голяма радост беше по нас.

АСЕН. 1993-та?

ЦВЕТАНКА. Да. Преди 18 години, както казва каква. И тогава една вечер тате и каква пак жестоко се скараха. Тате беше пиян и взе, че изтърси, че го бил убил и костите му били на тавана в някакъв сандък.

Асен едва не разлива чашата върху ръката си. Само по масата.

АСЕН. Така ли?

ЦВЕТАНКА. А каква пощуря, повярва и на сутринта си събра багажа и избяга. Точно както днес. Само че тогава имаше влакове, рейсове, градът ни имаше хора, не беше призречен като сега...

АСЕН (тихо и бавно). А знаете ли, че горе на тавана... наистина има сандък и вътре наистина има скелет на човек?

ЦВЕТАНКА (спокойно). Знаем.

Тя гледа надолу към масата. Той мълчи и гледа нея.

ЦВЕТАНКА. Аз ги пъгнах там. Когато каква избяга и господинът... моят учител не се върна, мен много ме доядя на каква и за да й отмъстя, пъгнах онези кости. Те са от кабинета по биология, учебни. Откраднах ги. И само я чаках да се прибере и си представях как я водят на тавана и какво се случва. После съм забравила. Сега вие ми напомнихте. Ходили сте на тавана?

АСЕН (отклонява въпроса). А какво стана всъщност с вашия учител?

ЦВЕТАНКА. Какво може да стане. Емигрира първо в Испания. След десетина години се върнал и се пропи. Разбрах, че е умрял в едно село тук наблизо. Последно карал катафалката.

Асен вади второ такова шише с бира. Все по-оживен от алкохола.

АСЕН. Да... (Дълга пауза.) И да не би сестра ви още да си мисли... че е

убит от баща ви?

ЦВЕТАНКА. Не знам. Никога не сме говорили за това. Тя ме смяташе за малка. Няма да се учудя, ако нищо не е питала и научила за него. Искате ли да ги видите? Има една снимка... те са двамата... от лятото на 93-та...

Тя кляка пред бюфета.

ЦВЕТАНКА. А! Той е поставил катинар!

Асен отива до нея.

АСЕН. Нищо особено. Китайски боклук. Искате ли да го отворя?

ЦВЕТАНКА. Не, няма да разбиваме. Нека си е заключено, както си го иска тате.

АСЕН. Няма да го разбивам, ще го отключа. После пак ще го заключим.

ЦВЕТАНКА. Как?

АСЕН. Има начини. Имате ли фиба?

ЦВЕТАНКА. Не.

АСЕН. Добре. Е, аз нося безопасна игла в раницата. Момент.

Асен бърка в раницата. Кляка пред катинара и го отваря с безопасната игла.

АСЕН. Заповядайте.

Тя вади снимка. Гледат я, клекнали.

АСЕН. Да. Точно такава си спомням госпожа Мишева, сестра ви. В онези години, когато ни преподаваше...

ЦВЕТАНКА. Нека я приберем и заключете пак.

АСЕН. Добре.

Тя прибира снимката. Катинарът щрака. Те се връщат на масата.

ЦВЕТАНКА. Ще ме научите ли и мен да отварям катинар?

АСЕН. Хм... На драго сърце, но е против правилата. Аз съм си купил това умение за 140 лв. И знаете ли къде?

Цветанка вдига рамене.

АСЕН. Само не искам да се плашите, няма защо. В затвора.

ЦВЕТАНКА (стряска се). Лежали сте в затвора?

АСЕН. Е, за кратко и за глупости, но да. Да. И там си купих тоя чалъм. Затворът наистина е университет, както казват старите кучета там.

Тя мълчи. Той обаче е словоохотлив от бирата.

АСЕН. Регистрираха ме за първи път в полицията малко след като излязох от казармата. Една нощ снимах двама полицаи на смяна как спят

в патрулката. Излезе снимката по вестниците и после като ме емнаха: проверки, тормоз, шантажиране. Много ме хвана яд. Представете си: прибраха ме за 72 часа, щото бях свил една тиква!

ЦВЕТАНКА. Тиква?

АСЕН. Да. От пазара. Циганите идват, натрупват дини, пъпеша, тикви. Обикновено в нашия квартал нощем отиваш и си щипваш, каквото ти трябва. Циганите ги е страх и ако не прекаляваш... Местната патрулка ме знаеше кой съм, може би само са ме чакали да вляза в издънка. Тъкмо вдигнах тиквата и те надуха сирените, буркани, светлини, а аз – с една тиква в ръце. Питат циганина: „Разпознаваш ли тиквата?“ Той: „Съвсем да!“ И ме прибраха.

Отпива.

АСЕН. Вареста, това беше вторият ми или трети арест, ме емнаха да пиша показания. Тъй ли, викам си, добре. И като захванах една философия: пиша, пиша, каквото ми падне наум, сума ти листи изписах. Взема ги офицерът, чете и нищо не вдява. Какво е това, бе? Ти подиграваш ли ни се, бе? Пиши наново! И аз пак пиша: есета, есета. И ме вземат на разпит. „Какъв си, бе?“ „Магьосник съм“, викам. „Защо открадна тиквата?“ „Нямах левчета, господин лейтенант, а долари само имах. А циганите не работят нощем с тая валута.“ Онзи ме гледа. „Разрежете тиквата, господин майор“ – викам му. Той ме гледа. Разрязват тиквата и вътре в тиквата - десет долара! Пулят се. „Какъв си ти, бе?“ „Магьосник съм“, викам. А аз бях ги вкарал с голям зор, ползвайки катарамката на обувката си, една остричка такава. Ченгетата се пулят, чудят се какво да мислят. И ме връщат пак да пиша - нови показания. И аз накрая им написах: „Господа полицаи, аз фокуси имам още много, но долари повече нямам.“

Асен се хили сам, доволен. Бирата е преполовена.

АСЕН. Веднъж ме хванаха нощем в една стара необитаема къща... Ама това е друга история. Аз съм по фамилия Любенев. Асен Любенев. В ареста се прекръстих на Асен Люпен. Има един такъв френски герой на криминале, хем от бранша, хем джентълмен...

Цветанка кима. Чувала е явно. Пауза. Асен малко се поуспокоява от възбудата.

ЦВЕТАНКА. А как се засякохте със сестра ми вчера?

АСЕН. Тя не ви ли разправи?

ЦВЕТАНКА. Спомена за влака.

АСЕН. Аз я видях още на гарата. Сетне влязох нарочно в купето – да видя дали ще ме познае мен, ученика ѝ, след толкова години. Тя се зарадва, че се отървава от компанията там и отидохме във вагон-ресторанта.

Асен разказва с досада.

ЦВЕТАНКА. Тя каза, че е объркала влака и сте слезли на първата гара, а там – в хотела сте преспали. Няколко влакове.

АСЕН. Какъв ти хотел. Общежитието на БДЖ-то. Ама тя беше пиана и не е запомнила.

ЦВЕТАНКА. Кака пие ли?

АСЕН. Отде да я знам дали пие. Но онзи ден вечерта пи. Помня, че в училище понякога разправяха, че дъхът ѝ на марков коняк, ама това са ученически приказки. Но оня ден тя не бе виновна. Попаднахме на юбилей в единствената местна механа, крайпътна кръчма. Първо не искаха да ни пускат – резервирано, юбилей. Госпожа Мишева се скара. После дойде юбилярят, пиан. Нели и с него се скара. Тя крещи: „Ние сме клиенти като вас!“ Онзи крещи: „Аз пък ставам на петдесет!“ Аз крещя: „Моля ви! Ние ей сега си тръгваме!“ Такива едни сцени. А накрая юбилярят ни покани на масата и взе да ни налива. „Няма да пиеш повече“, крещя аз. „Ще пия“, крещи сестра ви. И така нататък. Дадоха ни стая – тя на едното легло, аз на другото... Свърши... нямам повече в раницата.

Последното е казано за биреното шише, след като си налива последната чаша.

АСЕН. Аз не ви питах дали искате бира?...

ЦВЕТАНКА. Не. Аз не пия алкохол.

АСЕН (пауза). Може би си мислите, че съм някакъв бандит, хитрец, крадец? Измамник? Мислете, тъй както си щете, но вие грешите, приятелко, днес! Хе-хе. Това е цитат от Никола Вапцаров. „Песен за човека“. Велика творба. В затвора попаднал на хора и станал човек. Класика. Но аз мога и да ви изненадам. Искате ли да ви кажа какви доказателства съм намерил аз за наличието на душата у животните и съответно у най-висшето – човека?

Той става и обикаля стаята.

АСЕН. Първото доказателство за наличието на душата са кучетата. Кучетата не могат да търпят двойно съзнание – или са подчинени, или доминират. И когато се подчинят на човека, това е завинаги. Защото те

отдават душата си, разбирате ли. Иначе е невъзможно. Помислете! Човек отдава напълно душата си рядко, примерно родител на дете, партньор на партньор, но по един-единствен начин – чрез пълно подчинение. В противен случай винаги може да го предаде. И в повечето случаи го предава, забравя, подминава. Но не и кучето! Кучето не забравя, не предава и не подминава стопанина си. Кучето се отдава до гроб. Това без душа, а само с ум и тяло не е възможно... Второто доказателство е много просто. Ето вас. Какво ви заболя, буквално заболя, когато умря майка ви? Тялото? Къде? Коя част? Коя кост? Или умът? Нима спряхте да изчислявате правилно счетоводната ведомост?

ЦВЕТАНКА. Не.

АСЕН. Не. Заболя те душата. Това е някаква болка, когато си здрав. Затова в душата се вярва, тя не се търси. За тялото има доктори или ченгета, за ума – философи или измамници. А за душата има бог. Затова в него само се вярва, а не се търси.

Асен стои вдъхновено. Сетне се отпуска. Поглежда към дядо Братой.

АСЕН. Ама интересно наистина... къде е скрил пушката старият?

Цветанка се оглежда. Гледа по-плахо към Асен, но мълчи.

АСЕН. Пушите ли? Може ли да запаля?

ЦВЕТАНКА. Не пуша.

АСЕН. А ще ви пречи ли, ако запаля?

ЦВЕТАНКА. Шефът ми пуши.

АСЕН. Простете, но ще запаля.

Пали цигара от въгленче, извадено с дилафа от печката. Хвърля и дърво вътре.

АСЕН. А искате ли да ви разкажа съня си? Онзи, който сънувах предната нощ. В онова общежитие край жепелинията. Докато се търкалях в съседното на сестра ви легло.

Асен седи и говори спокойно, без да гледа към Цветанка.

АСЕН. Сънувах, че съм умрял. И лежа в открит ковчег. И ме носят четири рамена мъжки като на парад по главната улица на града. Аз съм със затворени очи, но виждам всичко! И съм с мъртъв мозък, но мисля. А ложето ми продължава своя поход из града. И ето – аз виждам вашата майка. Гледа ме кротко и тъжно, седнала на една пейка, и водим безмълвен диалог: „Прости ли ми, лельо Божано?“ – „Вие ми простете, задето толкова разправии и главобол ви причиних.“ „Как е там, лельо

Божано?“ „Там? Не знам.“ „А ти защо си тук, лельо Божано?“ „Набираме средства за сираците, за храна...“ И тя вади една легитимация на нейно име – член е на благотворително дружество, няма лъжа, няма измама. „О-о, съжалявам, нямам...“ – казвам аз и ѝ затварям вратата. Моето пътешествие изведнъж спира. Оказвам се в траурната зала, лежа с дървения си костюм върху плота, а около мен сте вие, дъщерите, учителят Пиронков, Панова, Сизиф, Екатерина Филипова и Иванчо. Само баща ви го няма. Опечаление масово. И чувам Панова да подхваща траурно слово: „Мили Асене Люпене! Какъв гражданин беше ти, нека премиер или президент отсъдят, не е в моите правомощия, но аз ще кажа едно. Ти провали своята кандидатура за кандидат-кмет (“Аз!?”) чрез две деяния – по характер обществено-морални престъпления. Първо, ти не защити една държавна служителка от грозните псувни и дискредитации от страна на тук отсъстващия дядо Братой. Може би искаше с това да трупаш политически дивиденди? Не знам. Но аз прозирам тук някакъв задкулисен сценарий и затова ти го казвам право в очите! (“Аз съм със склопени очи!”) Обвинявам те в политическо безхаберие! Но ти си намери майстора! По-добре мъртъв, отколкото жив политически труп! По-добре... И докато го говори това, моля ви се, тя се мъчи да ми свали брачната халка от пръста („Аз съм заклет ерген!“), обаче халката открай време ме стяга и не ѝ се отваря парашутът! Но аз накрая не издържам и разтварям склопените си очи, за да ѝ изкажа нямото си възмущение от наглостта ѝ и точно тогава тя ме поглежда, отскача назад и оглушително изпищява: „А-а-а-а-а-а-а-а-а-а-а-а...!!!“ И точно от този писък се събудих.

Цветанка се изправя. И сяда. Тя е под някакво влияние.

ЦВЕТАНКА. Това... вчера ли го сънувахте?

Асен се усмихва леко, но не отговаря. Изправя се. Тя става също.

АСЕН. Въпросът е сега къде ще спя? Аз къде ще спя? Вие си имате стая, баща ви си има стая. Аз остава или на тавана на кучия студ, или на масата, тая, на която допреди 18 часа лежеше майка ви...

Цветанка започва да кърши ръце, не може да измисли.

АСЕН. Или да ми дадете ключовете от колата и да спя там.

ЦВЕТАНКА. Точно така!

Тя си отдъхва и му ги дава.

ЦВЕТАНКА. Да.

Цветанка се озърта. Той ѝ подава свещта.

АСЕН. Лека нощ.

ЦВЕТАНКА. Да. Лека нощ.

Тя излиза.

Той леко се засмива, беззвучно, и клати глава. Прави разни жестове, последните от които означават „Какво да се прави, това е положението...“.

Гледа ключовете в ръката си.

Сетне се завира и надниква под миндера.

АСЕН. Няма я.

Накрая се поуизтупва и излиза, като загася лампата.

Стаята остава в пълен мрак. Кучето отвън не лае.

VI. ПРОЩАЛНО ПИСМО

Стая с две легла. Късно утро. Прозорец с перде, дебело, не се вижда навън какво е времето. Полумрак.

Изведнъж започва да звъни телефон в една от дамските чанти на стола. Цветанка се размърдва.

НЕЛИ (изпод одеялото, завита напълно). Това моят ли е?

ЦВЕТАНКА. Не. Моят е.

Цветанка става. Тя е навлякла дебела нощница, но отдолу си е с пуловер, клин. Отива и сядна на стола, слага чантата на колене и вади отвътре звънящия телефон.

ЦВЕТАНКА (съннено). Ало? Да. Тук съм още, тъкмо станах... (Изкашля се. Започва да говори стегнато.) Моля ви!... Не! Моля ви... Много ви моля! Тръгвам веднага! Тръгвам веднага! Затварям и тръгвам!...

Цветанка седи и диша тежко, още не се е събудила съвсем.

Нели Мишева си показва носа изпод завивката. Тя е завита с два юргана и черга.

НЕЛИ. Онази твоята гадина ли беше?

Цветанка кима положително.

НЕЛИ. Коя година още ти казах да му теглиш една майна и да дойдеш

при мен в града! Какво стоиш в тоя загубен град и търпиш разни... да не казвам какви...

Цветанка се изправя.

НЕЛИ. Колко е часът? Какво си облякла?

ЦВЕТАНКА. На мама зимната нощница.

НЕЛИ. И само с това одеяло ли спа!?

ЦВЕТАНКА. Да. Е, няма да умра от една студена нощ...

Цветанка съблича нощницата и започва да се облича бързешката.

НЕЛИ (гледа я). Студено... Мислех да ме закараш до гарата...

ЦВЕТАНКА. Ако тръгнеш веднага, ще те закарам. Но аз тръгвам веднага...

НЕЛИ. Добре... (Пауза.) Коя година още ти казвах... А ти му се и молиш...! Я включи онази радиоточка на стената. Я си представи да работи...

Цветанка включва радиоточката и от нея тръгва музика, тя я намалява.

НЕЛИ. Хм. Работи.

Тъкмо Цветанка е обула единия ботуш и се чува силен изстрел. И още един.

Тишина.

Нели се изправя на леглото седнала, Цветанка стърчи. Без да издаде звук, Цветанка хуква с един бос крак навън, изскача от стаята с ботуша в ръка.

Нели Мишева седи в леглото минутка, ослушва се. Чуват се някакви гласове, но съвсем слабо и неопределено.

Сетне Нели става и почва да се обува. Тя е спала облечена. Вади от чантата си огледалце и гребен и трескаво се вчесва. Права.

Чуват се стъпки и след малко в стаята се връща Цветанка – обула е и втория ботуш.

ЦВЕТАНКА. Тате уби Стамат.

Нели Мишева сяда на кревата като покосена.

НЕЛИ. Кой Стамат, ма!?

ЦВЕТАНКА. Магарето ни.

НЕЛИ. Ох... (Плюе си в пазвата.) Как ме стресна! Аз си помислих, че някого е...

Цветанка сяда до нея и плаче.

ЦВЕТАНКА. Защо го уби добичето?... Защо го уби добичето?... Толкова

години вярна служба... толкова години... Видял, че мястото до крушата е отровено и...

Нели я прегръща.

ЦВЕТАНКА. И на кого ще го оставим сега татко? Утре и себе си може да гръмне?

Цветанка учудващо бързо се успокоява и става и дърпа пердето.

ЦВЕТАНКА. Виж, мъглата се е вдигнала.

НЕЛИ (отива на прозореца при нея). Слава тебе, господи! Толкова потискащо нещо... Къде ти е колата?

Цветанка замръзва на прозореца.

НЕЛИ. Къде спря снощи колата?

Цветанка хуква и излиза. Нели стои известно време, гледа, наднича и хуква след нея. Минута в стаята няма никой, но се чува тропане, шумотевица.

Двете влитат отново.

НЕЛИ. Къде спря снощи колата!

ЦВЕТАНКА. В мъглата я спрях! Къде може да я спра! Пред портата, както винаги!

НЕЛИ. Няма я там!

ЦВЕТАНКА. Няма я! Трябва веднага да тръгна, иначе той...!

Цветанка рови в чантата и пак излиза тичешком.

НЕЛИ (вика подире ѝ). Къде са ти ключовете за колата?... Ох, как няма да ми е срината нервната система!... Ще се побъркам, направо ще откача...

Цветанка пак се връща, оклюмала. В ръце държи лист от тетрадка. Краката ѝ не я държат и тя сяда на стола.

НЕЛИ. Хубаво ли огледа? Вчера къде я остави? В тази мъгла може да не помниш правилно... Какъв е този лист?

Дълга пауза. Нели се приближава и посяга, но Цветанка дръпва листа.

Цветанка преглъща и почва да чете.

ЦВЕТАНКА. „Ако държите в ръце тройка асаци, отдолу ви е дошъл четвъртият, а петата карта не сте я отворили, какво ще ви продиктува покерската ви природа? Един ще подскочи до тавана от радост, ще се удари в тавана и после ще трябва да си мие главата от фасагена. Втори ще замръзне изтръпнал и ще се пита в кого ли от партньорите са петте кораба на ротондата “Кент Флош Роял”. Трети ще преброи парите си и

ще звънне по джиесема да си поръча бял мерцедес. Четвърти... Пети... Шести... Авантюристът покерджия ще се пита само едно: Каква ли пък, интересно, ще е петата карта?“

Тя вдига очи от листа и гледа разсеяно в очите кака си.

ЦВЕТАНКА. Нищо не разбирам.

Цветанка продължава да чете наум.

През това време по радиоточката казват: „Вие чухте информационния бюлетин по „Хоризонт“ в десет часа...“ Последвано от тиха музика.

ЦВЕТАНКА. Той е измамник, како.

Тя дочита и поставя листа на леглото.

ЦВЕТАНКА. Откраднал е колата.

Нели грабва листа и хвърля диагонален поглед.

НЕЛИ. А беше свястно и умно момче. Но кога беше то... Преди 18 години. Ето, нито определителни членове, нито запетайки... нищо... А иначе същински Юго, писател!... Ти защо си му дала ключовете?

ЦВЕТАНКА. Студено ми е... (Пауза.) Много ми е студено, како...

Нели застава пред нея.

НЕЛИ. Я да ти видя очите? Ами ти гориш! Бузите ти горят. (Слага ръка на челото.) Да, гориш.

ЦВЕТАНКА. Много ми е студено.

НЕЛИ. Как няма да ти е студено, като те тресе! Ама ха и работа! Ще спиш, сестро, с едно одеяло посред декемврийския студ, виждаш ли! Ах, боже, ах... В чантата имам парацетамол, но само това...

Докато говори, Нели Мишева поставя Цветанка да лежи, маха ѝ ботушите, завива я.

НЕЛИ. Ех, Цеце, ех, Цеце, ех, Цеце... Хубава работа! Изпий първо хапчетата, сега ще потърся оцет и кърпи, да ти отнеме от челото...

Нели излиза. Сестра ѝ лежи и потръпва от втрисането. Започва да звъни отново телефонът на Цветанка. Тя само мръдва глава по посока на чантата и стола, но я отвърща. Нели бързо се връща с шише вода, кърпи, шише оцет.

НЕЛИ. Сега пък татко е прегърнал животното и реве... Ще откача. И тоя телефон!

Нели Мишева грабва звънящия телефон.

НЕЛИ. Ало! Да? Моля? Не, не е Цецка! Не е и Цветанка Мишева! Сестра ми лежи в треска, четиридесет градуса температура, ти ще я подлудиш тая жена, бе! Как не те е срам, бе! Ало? Ало!... Затвори.

Тя хвърля телефона на другото легло.

НЕЛИ. Как няма да затвориш!

Нели дава на сестра си да пие хапчета. Сетне мести стола до леглото и ѝ поставя компрес на челото. Въздиша.

Двете сестри остават сами с радиоточката. Там се чува ясно: „Уважаеми слушатели, 18 минути след десет. Време е за обещаната информационна равностетка на напускащата ни 2011 година.“

Докато слуша горното, Нели Мишева става и увеличава малко звука на радиоточката. Слушат следното: „Ето какво ще включва нашият обзор накратко: Кризата в еврозоната, аварията в японската АЕЦ „Фукушима-1“, ликвидирането от специалните части на САЩ на Осама бин Ладен, кончината на основателя на компанията „Епъл“ Стив Джобс, жестокият терористичен акт в Норвегия...“

НЕЛИ. Още ли те тресе?

ЦВЕТАНКА. Да.

Нели сменя кърпата на челото, а женският глас по радиоточката продължава: „Хората в България оценяват 2011 година като 1997. Спада раждаемостта. Димитър Бербатов след силния си предишен сезон във футболния клуб „Манчестър Юнайтед“ с отбелязани 20 гола, сега...“

ЦВЕТАНКА. Како?

НЕЛИ. Да?

Радиоточката пречи и Нели става. Спира я точно когато гласът на говорителката казва следното: „Българският министър-председател...“

НЕЛИ. Спираме радиото, спираме телефоните. Край. Тишина.

Настава пълна тишина.

НЕЛИ. Ще те взема при мен... (Пауза.) Ще те взема при мен.

ЦВЕТАНКА (с треперещ глас). Не искам.

НЕЛИ. Спи.

ЦВЕТАНКА. Искам на работа.

НЕЛИ. Боже, и зъбите ти тракат.

ЦВЕТАНКА. Студено ми е.

6 - 11 януари 2014

11,11 ч.

Варна

Опус 177

Огнян Антоу
МЪГЛА

Българска
Първо издание

Корица, предпечат, коректор - авторът

Излязла от печат ноември 2014
Тираж - 100

Цена - 5 лв

Anapest.Org : Web Архиви
<http://www.anapest.org/>
Copyright (c) Огнян Антоу
o.t.antov@gmail.com